

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Ο Πανδέκτης της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα

70 χρόνια σε σταθερή τροχιά για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (ΠΕ) στην Ελλάδα είναι αφιερωμένο το 169^ο τεύχος της «Φύσης», του περιοδικού της Ελληνικής Εταιρίας Προστασίας της Φύσης (ΕΕΠΦ) που εκδίδεται ανελλιπώς από το 1975.

Αφιέρωμα στα εκπαιδευτικά προγράμματα της ΕΕΠΦ, της παλαιότερης ΜΚΟ για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος που φέτος γιορτάζει τα 70 χρόνια αδιάλειπτης δράσης στην Ελλάδα, από το ξεκίνημά τους, πριν από 25 χρόνια μέχρι το σήμερα και τις ελπίδες για το μέλλον.

Η ΕΕΠΦ ήδη από το 1951, σε μια εποχή που ο όρος «περιβαλλοντική εκπαίδευση» δεν υπήρχε καν, μερίμνησε για την εκπαίδευση σχετικά με την ελληνική φύση. Στη συνεδρίαση του ΔΣ στις 7/11/1951 (μόλις επτά μήνες από την ίδρυσή της) αναφέρεται:

ΑΠΟΦΑΣΙΣ άρ. 11 «(...)έκδόσεως εις ελληνικήν γλῶσσαν τευχιδίου διὰ τούς διδασκάλους περιέχοντος μάθημα διὰ τήν προστασίαν τῆς φύσεως καὶ φυλλαδίου σχετικοῦ διὰ τούς μαθητάς, ..., ὑπὸ τὸν ὄρον ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας θὰ δεχθεῖ νὰ καταστήσῃ τὸ μάθημα ὑποχρεωτικὸν εἰς τὰ σχολεῖα μέσης ἢ κατωτέρας ἐκπαιδεύσεως(...).

Και ακόμη με την απόφαση (άρ. 12): *«Τὸ Συμβούλιον ἀναθέτει εἰς τούς κκ. Μάξ. Μητσόπουλον, Ἡλίαν Βενέζην καὶ Ἰακ. Σαντοριναῖον τὴν ἐκπόνησιν τοῦ κειμένου τῶν τευχιδίων καὶ φυλλαδίων».*

Το υλικό αυτό της ΕΕΠΦ κρίθηκε από την ΟΥΝΕΣΚΟ, που το χρηματοδότησε, τόσο επιτυχημένο ώστε ζήτησε την άδεια να το μεταφράσει και να το διανείμει και σε άλλες χώρες.

Μετά από 70 χρόνια εκείνος ο σπόρος που έριξαν οι εμβληματικές εκείνες μορφές των γραμμάτων και πρωτοπόροι της προστασίας του περιβάλλοντος έχει γίνει δένδρο μεγάλο με γερές ρίζες.

Χρειάστηκαν πολλές προσπάθειες μέχρι τελικά, στις αρχές της δεκαετίας του '90, να καθιερωθεί από το Υπουργείο Παιδείας επίσημα στην Ελλάδα η ΠΕ και ο θεσμός του

Υπευθύνου ΠΕ σε κάθε νομό της χώρας, κάτι το οποίο, σε συνδυασμό με τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ), θα προωθήσει τις επόμενες δεκαετίες την υπόθεση της ΠΕ.

Όπως σημειώνει στο εισαγωγικό σημείωμα ο Σταμάτης Σκαμπαρδώνης Γενικός Γραμματέας της Εταιρίας, η ΕΕΠΦ, ήδη μέλος του Ιδρύματος για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Ευρώπη (τότε FEEE και μετέπειτα διεθνές FEE), αποφασίζει το 1994 να συμμετέχει στα εκπαιδευτικά προγράμματα του διεθνούς οργανισμού που μόλις ξεκινούν. Τη σχολική χρονιά 94-95, ξεκινά να υλοποιεί πιλοτικά το πρόγραμμα «Νέοι Δημοσιογράφοι για το Περιβάλλον», με βασικό στόχο την κατανόηση των περιβαλλοντικών προβλημάτων μέσα από τη χρήση δημοσιογραφικής μεθοδολογίας και βασικών εργαλείων των νέων τεχνολογιών. Ταυτόχρονα, ξεκινά πιλοτικά και το πρόγραμμα «Οικολογικά Σχολεία» με στόχο την ευαισθητοποίηση ολόκληρου του σχολείου για θέματα που αφορούν το περιβάλλον μέσα από συμμετοχικές διαδικασίες στη λήψη των αποφάσεων, αλλά και την αλλαγή συμπεριφοράς των μαθητών και μαθητριών. **Μέσω της ΕΕΠΦ, η Ελλάδα ήταν μεταξύ των πρώτων τεσσάρων χωρών στις οποίες ξεκίνησαν πιλοτικά τα δύο προγράμματα, που σήμερα υλοποιούνται σε 44 και 70 χώρες αντίστοιχα και αγγίζουν περίπου 20 εκατομμύρια μαθητές σε όλο τον πλανήτη**

Παράλληλα, το 1996 η ΕΕΠΦ δημιουργεί το δικό της εθνικό πρόγραμμα «Φύση χωρίς Σκουπίδια», που ξεκινά ως προσπάθεια για τον περιορισμό των απορριμμάτων και στη συνέχεια προωθεί τη μείωση, την ανακύκλωση και την επαναχρησιμοποίηση των υλικών. Το 1999 η ΕΕΠΦ ξεκινά το δεύτερο εθνικό της πρόγραμμα «Πράσινες Γωνιές της Γειτονιάς μου» με σκοπό την ανάδειξη των μικρών τοπικών χώρων πρασίνου μέσα από την ανακάλυψη των φυτών και ζώων τους, και του ρόλου και των αλληλοεπιδράσεων του. Το 2000, η ΕΕΠΦ αναλαμβάνει και το τρίτο διεθνές πρόγραμμα του FEE «Μαθαίνω για τα Δάση», του οποίου η φιλοσοφία συνοψίζεται στην πρόταση «Πηγαίνω στο Δάσος και μαθαίνω από αυτό για αυτό».

Τι ακριβώς σημαίνουν και τι προσφέρουν στην εκπαιδευτική κοινότητα οι παραπάνω δράσεις; Η «Φύση» πρωτοτυπεί δίνοντας το λόγο σε εκπαιδευτικούς, στα στελέχη της ΕΕΠΦ αλλά και σε (νυν και πρώην) μαθητές που αναφέρουν τις εμπειρίες τους και τα οφέλη από τη συμμετοχή τους στα προγράμματα της ΕΕΠΦ.

Μέσα από τις προσωπικές καταγραφές αναδεικνύονται έντονα η βιωματική σχέση που αναπτύσσεται με το σχολείο, τη γειτονιά, ή το αστικό και φυσικό περιβάλλον, αλλά και οι σχέσεις ανάμεσα στις ομάδες εκπαιδευτικών και μαθητών. Αναδεικνύεται επίσης η δημιουργική και γόνιμη σχέση των εκπαιδευτικών με την ΕΕΠΦ μέσα από

τα σεμινάρια, τα συνέδρια, τις βραβεύσεις, τα θερινά σχολεία αλλά και τις δράσεις στο πεδίο για την προστασία του περιβάλλοντος.

Συγκίνηση προκαλούν αναφορές όπως αυτή του Γιώργου Μαυροειδή, γεωπόνου Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης στο Εργαστήριο Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Αγίου Νικολάου: «(...)Το σχολείο μας είχε την ευκαιρία να συμμετάσχει σε δύο διαγωνισμούς-δράσεις του Δικτύου Φύση Χωρίς Σκουπίδια(...). Ήταν ένα εγχείρημα δύσκολο, ασχέτως τελικού αποτελέσματος, επειδή μαθητές και μαθήτριες με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες και Αναπηρίες έπρεπε να διαγωνιστούν ισάξια με συμμαθητές τους που φοιτούσαν στα σχολεία Γενικής Αγωγής. Και ακριβώς εδώ κρύβεται το μεγάλο μας μυστικό. Η ίση μεταχείριση δημιουργεί στους μαθητές ενσυναίσθηση και αισθήματα αποδοχής χωρίς να νιώθουν οίκτο και χωρίς να βιώνουν αισθήματα «λύπησης». Μαθητές με προβλήματα τύφλωσης, με προβλήματα ακοής, με νοητική υστέρηση, με αυτισμό, με σύνδρομο Down έπρεπε να εκφραστούν και το αποτέλεσμα της δημιουργίας τους να είναι ανταγωνισμο(...)».

Δεν λείπουν επίσης κείμενα που δείχνουν το αποτέλεσμα της επιμονής και της συνέχειας των δράσεων της ΕΕΠΦ στην ΠΕ, όπως αυτό της Ελένη Καφούρου, σήμερα αναπληρώτριας δασκάλας και τότε, στα μέσα της δεκαετίας του '90, μαθήτριας του 4ου Δημοτικού Σχολείου Αγίας Παρασκευής Αττικής.

Το 169^ο τεύχος της Φύσης αποτελεί ένα πολύτιμο εργαλείο για όσους εκπαιδευτικούς, γονείς, φοιτητές, νέους επιστήμονες και μαθητές θέλουν να έχουν μια πλήρη εικόνα για όσα γίνονται στην Ελλάδα μέσα από τις δράσεις και την εμπειρία της ΕΕΠΦ στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, για τη σημασία της οποία υπήρξε ηχηρή αναφορά στις αποφάσεις της Γλασκώβης για την κλιματική αλλαγή.

Μπορείτε να διαβάσετε το τεύχος 169 του περιοδικού ακολουθώντας το σύνδεσμο [Περιοδικό "η φύση" - τεύχος 169](#)